

Lausuntopyyntö: Hyvinvointialueen palveluverkkoselvitys

KHALL 27.11.2023 § 214

19/00.04.03/2023

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen palveluverkkoselvityksen ensimmäinen vaihe on valmistunut. Selvitystä on tehty syksyn aikana yhteistyössä valittujen kumppaneiden kanssa ja sen tuloksia on käsitelty yhdessä kuntien kanssa. Ensimmäisen vaiheen selvitys toimii tausta-aineistona jatkovalmistelulle. Palveluverkkoon liittyvä päätöksenteko tehdään kahdessa vaiheessa. Aluevaltuusto käsittelee palveluverkon määritysperiaatteita joulukuussa. Palveluverkon ja toimipisteiden muutoksia aluevaltuusto käsittelee maaliskuussa 2024.

Selvityksellä on kartoitettu hyvinvointialueen palveluverkon nykytilannetta, henkilöstön saatavuutta, toimitilojen kuntoa sekä väestön tulevia palvelutarpeita päätöksenteon pohjaksi. Tulevissa päätösesityksissä tullaan huomioimaan selvityksestä annetut lausunnot, asukaskyselyiden tulokset sekä muu palaute.

Palveluverkkoselvityksen lähtökohtana on ollut Oma Hämeen toiminnan kokonaiskustannusten kasvunopeuden hillitseminen ja pysyvien hoitosuhteiden varmistaminen, ei toimipisteiden lukumäärä. Palveluverkkoselvityksellä on haluttu saada päätöksenteon tueksi tietoa siitä, millaisia palveluita väestö tarvitsee tulevina vuosina sekä mihin henkilöstö ja rahoitus riittävät.

Palveluverkkoselvitys tarjoaa kolme erilaista tulevaisuuskuvaa hyvinvointialueen palveluiden järjestämiseen lyhyellä aikavälillä. Tavoitteena on kuvata mahdollisia palveluverkon tavoitetiloja noin vuoden 2026 alusta, jolloin lain vaatima siirtymäajan vuokratelvoite päättyy. Skenaariot kuvaavat eri asteisia mahdollisia muutoksia hyvinvointialueen palveluihin ja toimitilojen käyttöön. Selvityksessä ei vielä oteta kantaa skenaarioiden kustannusvaikutuksiin, vaan ne täsmentyvät jatkovalmistelun aikana.

Kolmessa eri tulevaisuuskuvassa esitetään muutoksia tehtäväksi asukasmäärän perusteella. Skenaariot tarkastelevat sekä fyysistä toimipisteverkostoa että palvelujen tuotantotapoja. Skenaarioissa esitetyt muutosvaihtoehdot pohjautuvat terveysasemaverkoston rakenteeseen. Niiden yhteydessä tuotetaan pääosa hyvinvointialueen palveluista.

Liitteenä lausuntopyyntö kokonaisuudessaan.

Tammelan kunta on pyytänyt lisäaikaa lausunnon antamiseen johtuen kunnanhallituksen kokousaikataulusta. Aluevaltuuston työpaja, jossa annettuja lausuntoja käsitellään, on 29.11. Lausunto toimitetaan hyvinvointialueelle heti kunnanhallituksen kokousta seuraavana päivänä 28.11.

Liite: Lausuntopyyntö

Valmistelija: Kunnanjohtaja Juuso Alatalo, puh. 040 706 2667

Esittelijä: Kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Päätösehdotus annetaan kokouksessa.

Kokouksessa esitetty päätösehdotus:

Tammelan kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon hyvinvointialueen palveluverkkoselvitykseen:

1. Yleiset havainnot ja kommentit palveluverkkoselvityksestä

Tammelan kunta kiittää mahdollisuudesta saada lausua palveluverkkoselvityksestä.

Palveluiden saatavuus tulee olla sujuvaa ja kuntalaisia lähellä, jotta palveluita voidaan hyödyntää mahdollisimman vähäisellä kynnyksellä. Kun palvelut ovat sujuvasti saatavilla läheltä, vähennetään terveystulosten vaikeutumisen riskiä. Mikäli palveluiden piiriin ei pääse tai palvelut ovat saatavilla liian kaukana, on riskinä, että mahdolliset ongelmatilanteet pahenevat. Tämä tulisi aiheuttamaan painetta erikoissairaanhoidon, kun tarvittavaa apua ja tukea ei ole päässyt hyödyntämään riittävän varhaisessa vaiheessa tai ennaltaehkäisevästi.

Palveluverkkoselvityksen materiaali ja tilastollisen datan määrä on laaja. Kaiken olennaisen tiedon löytäminen laajasta materiaalista vaatii ponnistelua. Täsmäntävä tiivistys voisi olla hyödyksi lausuntojen antamisessa.

Vaikutusten arviointi muutosten osalta ja erityisesti elinvoimavaikutusten arviointi ovat jääneet vähäiseksi.

2. Mitä käytännön asioita hyvinvointialueen tulisi huomioida palveluverkkosuunnittelussa edustamanne tahon näkökulmasta?

Tammelan kunta näkee ensiarvoisen tärkeänä, että palvelut säilyvät Tammelan kunnassa. Kuntalaisten mahdollisuus saada palveluja läheltä tulee toteutua jatkossakin. Pitkien etäisyyksien kulkeminen on vaikeaa ja aikaa vievää niin ikäihmisille, lapsiperheille kuin työssäkäyvillekin.

Kyse on myös kuntien elinvoimasta. Mikäli palvelutasoa vähennetään, vähentää se samalla kuntien elinvoimaa, millä on vaikutusta kunnan lisäksi myös seutuun ja laajemminkin maakuntaan.

3. Kun hyvinvointialueen palveluverkkoa tiivistetään, mikä on asukkaan näkökulmasta tärkein tekijä palveluverkon osalta, etäisyys, palvelujen laajuus (palveluiden tarjonta), palveluiden saatavuus (odotusaika)?

Palveluiden järjestäminen fiksusti ja asiakkaan/potilaan kannalta järkevästi on tarkoituksenmukaisempaa kuin palvelun keskittäminen muutamaan isompaan palvelukeskukseen. Lähipalveluita täydentävät

Forssan sairaalan erikoissairaanhoidon palvelut. Palveluiden laajuudesta, sisällöstä ja saatavuudesta on saatava asiantuntijoiden kuten lääkärin, hoitajien ja sosiaalityöntekijöiden lausunnot, jotta asiakas-/potilasturvallisuus ei vaarannu.

Palveluissa on otettava huomioon erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien palveluiden saatavuus kuten ikäihmiset, lapset, monisairaant ja vammaisten palvelut. Päätökset palvelurakenteesta tulee siten tehdä hoitohenkilöstöä ja heidän ammattitaitoaan kuunnellen.

Etäisyys ja saatavuus ovat keskeisiä tekijöitä palvelujen käyttäjille.

4. Mihin käytännön asioihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota, kun palveluverkkoon liittyviä muutoksia suunnitellaan?

Tammelan kunta edellyttää, että asioiden valmistelua tehdään avoimesti. Suunnitelmista on tiedotettava kuntia hyvissä ajoin. Kuntien tulee saada olla hyvinvointialueella tehtävien valmisteluiden ja päätöksenteon osalta ajankohtaisimman ja kattavan tiedon äärellä.

Huomiota tulee kiinnittää muutosten vaikutusten arviointiin, jonka rinnalla on lisäksi selvitettävä muutosten elinvoimavaikutukset.

5. Minkälaiset muutokset palveluissa olisivat edustamanne asiakas-/asukasryhmän näkökulmasta tärkeitä?

Tammelan kunta pitää mahdollisia terveysasemien sulkemisiin liittyviä suunnitelmia kuntien ja kuntalaisten asemaa merkittävästi heikentävinä. On huomioitava, että väestön ikärakenne ja sen kehittyminen tulevina vuosina edellyttää lähipalveluiden saatavuutta. Myös kouluikäisten mahdollisuus hyödyntää joustavasti ja sujuvasti esimerkiksi hammashoitoa on turvattava.

6. Mitä asioita tulisi erityisesti huomioida, jotta haitalliset vaikutukset edustaamme asiakas-/asukasryhmään kohtaan olisivat mahdollisimman pienet?

On olennaista kiinnittää huomiota pitkäjänteiseen suunnitteluun ja suunnitelmien toteuttamiseen. Vain yksittäiselle vuodelle kohdistuvat merkittävät muutokset vaikuttavat kestävämmiltä.

7. Palveluverkkosuunnittelua on tarkoitus jatkaa vuoden 2024 alussa. Onko asioita, joita koette tarpeelliseksi täydentää jatkovalmistelun aikana yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa?

Vastakkainasettelun välttäminen, hyvän vuorovaikutuksen varmistaminen ja muutosten vaikutusten arvioinnin tekeminen ovat keskeisiä tekijöitä.

8. Hyvinvointialueen strategisena tavoitteena on kasvattaa kotiin vietäviä ja digipalveluita, mitä palvelukokonaisuuksia tulisi huomioida tämän osalta ja mitä ongelmia voi aiheuttaa teidän asiakas-/asukasryhmälle?

Digitaalisten palvelujen edistäminen tulee perustua realistiseen katsantoon, jossa huomioidaan se tosiasia, että kaikilla kuntalaisilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää digitaalista palveluvalikoimaa. Heille palvelujen saaminen lähellä olevalta terveysasemalta on välttämätöntä.

9. Mitä palveluita toivoisitte järjestettävän etä- ja digipalveluina?

Varmasti monenlaisia palveluita voidaan järjestää etä- ja digipalveluina. Tämä edellyttää terveydenhuollon ammattilaisten arviota siitä, mikä etä- ja digipalvelu sopii millekin väestöryhmälle ja minkäkin asian hoitamiseen.

On kuitenkin muistettava, että kaikilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää etä- ja digipalveluita.

10. Kanta-Hämeen palveluverkko on kansallisesti laaja, miten tiivistäisitte palveluverkkoa niin, että tarvittavat palvelut voidaan turvata alueen väestölle?

Taloudellisten säästöjen etsiminen ei saa vaikeuttaa kuntien eikä kuntien asukkaiden asemaa. Säästökohteiden kartoittamisessa on huomioitava myös rinnakkaiskustannukset ja elinvoimavaikutukset. Palveluiden saatavuus on merkittävä asia kuntien asukkaiden hyvinvoinnin ja myös kuntien elinvoiman kannalta.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessa esitetyn päätösehdotuksen yksimielisesti.

Tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Ote: Kanta-Hämeen hyvinvointialue